

Yttrande

Datum
2020-12-14
Handläggare

Dnr
03422-2020
Direkt
010-698 60 00

Mottagare
SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen

Yttrande över förbud att släppa ut avloppsvatten på fastighet i Värmdö kommun

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har förelagts att yttra sig över förbud att släppa ut avloppsvatten på fastighet i Värmdö kommun. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

HaV avgränsar sitt yttrande till den principiella frågan om rättskraftens omfattning för ett tillstånd som meddelats med stöd av miljöbalken och avser en avloppsanläggning som är dimensionerad för upp t.o.m. 200 personekvivalenter.

HaV delar Mark- och miljödomstolens och länsstyrelsens inställning i frågan om rättskraft.

HaV anser att krav på tillstånd för vissa avloppsanläggningar enligt 13 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd grundar sig på 9 kap. 8 § miljöbalken, och omfattas därmed av bestämmelsen om rättskraft i 24 kap. 1 § miljöbalken. Tillståndets rättskraft förhindrar därmed tillsynsmyndigheten att med stöd av de allmänna hänsynsreglerna skärpa de krav som följer av tillståndet.

I de fall en anläggning har mindre brister som bedöms vara möjliga att rätta till utan att hela anläggningen byts ut är föreläggande om att följa tillståndet och dess villkor lämpligt att använda. Bedömer nämnden att villkor behöver ändras, upphävas eller nya meddelas får nämnden ompröva beslutet enligt 24 kap. 5 § miljöbalken.

Beskrivning av ärendet

Bygg-, miljö- och hälsoskyddsnämnden i Värmdö kommun beslutade den 28 december 2017 att förbjuda en fastighetsägarna att släppa ut avloppsvatten (WC- och bad-, disk- och tvättvatten) på deras fastighet. Fastighetsägarna överklagade beslutet till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen upphävde nämndens beslut och återförvisade ärendet dit för fortsatt handläggning. Som skäl för beslutet angav länsstyrelsen bl.a. att tillståndet från 2004 har rättskraft och att nämnden därför inte haft grund

för det meddelade förbudet. Nämnden överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen ansåg att länsstyrelsens beslut att återförvisa ärendet till nämnden varit riktigt och avslog nämndens överklagande.

Mark- och miljööverdomstolen har begärt HaV:s yttrande över aktbilaga 1-2, 4 och Mark- och miljödomstolens dom med länsstyrelsens beslut.

Motivering

HaV anser att ett tillstånd till en avloppsanläggning som meddelats med stöd av 9 kap. 8 § miljöbalken omfattas av rättskraftsbestämmelsen i 24 kap. 1 § miljöbalken.

Avgörande för rättskraften hos ett tillstånd som omfattas av 24 kap. 1 § miljöbalken är omfattningen av tillståndsprövningen. Det framgår uttryckligen av 24 kap. 1 § miljöbalken att rättskraften enbart gäller ”såvitt avser frågor som prövats i domen eller beslutet”.

Tillståndets rättskraft innebär att tillsynsmyndigheten inte kan skärpa de krav som följer av tillståndet med stöd av de allmänna hänsynsreglerna. Är en fråga däremot inte prövad i tillståndet kan föreläggande användas.

Handlar det om mindre brister som bedöms vara möjliga att rätta till och som inte innebär en begränsning av tillståndet är föreläggande om att följa tillståndet och dess villkor lämpligt. För att det ska finnas ett tillförlitligt beslutsunderlag för tillsynsmyndigheten kan det, beroende på omständigheterna i det enskilda ärendet, finnas behov av att först förelägga om att låta undersöka vad de definierade bristerna i anläggningen beror på och hur de kan åtgärdas.

En sådan utredning kan visa om det finns förutsättningar för att tillståndet ska kunna följas om vissa åtgärder vidtas. För att verksamhetsutövaren ska kunna föreläggas att åtgärda bristerna i anläggningen måste det även framgå att kostnaden för att vidta dessa åtgärder är rimliga i förhållande till kostnaden för en ny anläggning. Skulle kostnaderna för att vidta åtgärderna vara av samma storleksordning som att göra en ny anläggning bör tillsynsmyndigheten istället överväga att återkalla tillståndet.

Om villkor istället behöver ändras, upphävas eller nya meddelas får verksamheten omprövas enligt 24 kap. 5 § miljöbalken. Skäl för en sådan omprövning kan vara att tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts (24 kap. 5 § 4 p miljöbalken).

Ett miljöbalkstillstånd kan även återkallas och fortsatt verksamhet förbjudas om någon av omständigheterna i 24 kap. 3 § miljöbalken föreligger. För små avloppsanläggningar är vanligtvis punkten 2 – när tillståndet eller villkor som gäller för verksamheten inte har följts och

avvikelsen inte är av ringa betydelse – mest aktuell. För att kunna förbjuda utsläpp av avloppsvatten till den bristfälliga avloppsanläggningen behöver tillståndet återkallas, eftersom förbudet annars strider mot tillståndets rättskraft.

Eftersom kommunen är tillståndsmyndighet när det gäller små avlopp kan kommunen självständigt ta upp fråga om omprövning eller återkallelse, se 24 kap. 11 § första stycket miljöbalken.

Avvikelser från tillstånd och villkor som saknar inverkan på miljö eller hälsa bör inte leda till återkallande och omprövning.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Johan Kling efter föredragning av utredaren Åsa Gunnarsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Johan Stål, verksamhetsjuristen Anna Johansson och utredaren Bodil Forsberg medverkat.

Johan Kling